

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשל"ד

יוצא-לאור לש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

הרה"ת ר' אברהם מאיר בהרה"ח ר' חיים צבי הירש הכהן ז"ל

נלב"ע ה' תשרי, שבת שובה, ה'תשל"ה

זרחי

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בתו וחתנו

מרת גיטל בת לויבא מיכלא

ובעלה הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חי' שרה

לזכותם ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

פישר

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. מוצש"ק סליחות, כ"ג אלול, ה'תש"פ

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג

תורת מנחם כרך השבעים

הכולל את מאמרי דא"ח ושיחות קודש

מראש השנה - עד ש"פ וישב, שבת חנוכה ה'תשל"ג

(הפרשיות והמועדים מתאימים לקביעות שנת תשפ"א)

*

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות שלא ראו את אור הדפוס

שנלקטו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org ו:א www.bookstock.co.il

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ האזינו, שבת שובה, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

וא"ו תשרי, ה'תשפ"א (ה"י תהא שנת פלאות אראנו),
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

העניינים כדרוש מתאים לדרישת והכרח השעה, ובדאי יתייעצו בעוד מועד לעשות תכנית רחבה כדי צרכה ומפורטת איך לנצל ימי הרחמים והרצון הבע"ל ואח"כ ימי השמחה והימים טובים, אשר שעת הכושר הן במיוחד לענייני תומ"צ ופנימיותם הם ענייני הפצת המעיונות, וכיון שכנראה ממכתבו יש להם קשרים עם המכ"ע, בטח יוכלו לסדר שיפרסמו חלק התכנית הדורש פרסום בעוד מועד, שע"ז יומשך חוג יותר רחב לפעולות ולתוצאותיהם. ובטח שבתכנית זו יהי ג"כ סניף דפעולות בערי השדה ע"י ביקור מתאים מזמן לזמן וקישור מכתבים בין ביקור לביקור. בברכה לבשו"ט בכל האמור מתוך הרחבת הפרנסה והרחבת הדעת.

ג

ב"ה, כ"ז שבט תשי"ח
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' שלום מענדל שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ד שבט,

ת"ח על הבשו"ט מבריאות הילד הנמול, ולפלא שאינו מזכיר שמו ושם אמו כנהוג.

ההצדקה לאי כתיבה מפני שאין כל כך חדשות טובות מה להודיע, מובן שלא לבד שאין זה הצדקה, אלא אדרבה מגדלה כו"כ, כי היאומן כי יסופר אשר בהנוגע התקופה הכללית חדש תשרי וכסלו, הנה צעירי אגו"ח, ז.א. הצריכים להיות בעלי מרץ, אין מה להודיע ממשות וחדשות.

ויה"ר שתהי' ההנהגה מתאימה להודעת חז"ל דכל יומא ויומא צ"ל עביד עבידתי' שהרי אדם התחתון נקרא ע"ש אדמה לעליון שכל יומא ויומא עביד עבידתי'.

בברכה לבשו"ט

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ג

מוה' שלום מענדל: קלמנסון, פאריז. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ב אגרת רס; חכ"ו אגרת ט'תתקסב, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא'תקכא.

היאומן כי יסופר: ע"פ חבוקק א, ה.

להודעת חז"ל דכל יומא ויומא .. עביד עבידתי': זח"ג צד, ריש ע"ב.
אדם .. אדמה לעליון: ישעי' יד, יד. וראה של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת שובה, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. ענינו של יום השבת — שבו נעשית העלי' של כל ששת ימי השבוע שלפניו, כמ"שי "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלקים ביום השביעי וגו'" (וחוזר וכופל "ביום השביעי" ג"פ²), שבו מתעלים כל ימי השבוע בתכלית העילוי, באופן של כליון ותענוג³.

ומזה מובן גם בנוגע ליום השבת שלאחרי ר"ה, שבת שובה — שבו נעשה עילוי גם בעניני ר"ה, והעילוי הוא לפי ערך מעלת שבת שובה.

ובזה גופא יש חידוש מיוחד מצד הקביעות של ר"ה באופן שממנו נכנסים מיד ליום השבת, ללא הפסק ימות החול בינתיים — כיון שחל בערב שבת:

ערב שבת הוא נעלה יותר משאר ימות החול, שכן, הא גופא שביכלתו להיות "ערב" והכנה לשבת, מורה על גודל מעלתו.

וכפי שמצינו גם בנגלה דתורה ועד להלכה (שבה משתקפים כל עניני התורה, גם אלו שבחלק הרמז והסוד)⁴ — שהרץ בערב שבת פטור, כיון שצריך לרוץ בשביל לעסוק בצרכי השבת⁵.

[ולהעיר, שדין זה הוא בנוגע ליום ששי דוקא, ולא בנוגע ליום חמישי או רביעי, שבהם מתחילה כבר ההכנה לשבת, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶ שביום רביעי מתחילה אמירת "לכו נרננה הקטן" — כיון שעיקר ההכנה ליום השבת הוא ביום ששי, ערב שבת ממש].

וכיון שערב שבת הוא נעלה יותר משאר ימי החול, הרי מובן, שיש עילוי מיוחד כשר"ה חל בערב שבת.

[ואע"פ שבערב שבת חל רק יום שני דר"ה, משא"כ יום ראשון

(1) בראשית ב, א"ב.

(3) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב ואילך. כרך ג — תקת, א ואילך). ועוד.

(2) שם, ב"ג. וראה ספורנו עה"פ. זח"ב

פח, סע"א. סידור (עם דא"ח) שער המילה

(4) ראה גם

קלט [רט], רע"ג. ביאורו"ז להצ"צ (כרך ב)

(5) ב"ק לב, א. רמב"ם הל' חובל ומזיק

תוריע ע' תתסד ואילך. אוה"ת תוריע ע' רסו

פ"ו ה"ט. טושור"ע חו"מ סשע"ח ס"ח.

ואילך.

(6) ראה לקו"ד ח"א לב, סע"א ואילך

(נעתק ב"היום יום" כג כסלו).

דר"ה לא יחול בערב שבת, כהכלל "לא אד"ו ראש"י" (ולשיטת הרס"ג⁸, גם בזמן שהיו מקדשים ע"פ הראי' היו משתדלים שתהי' הקביעות באופן כזה) — הרי יום שני של ר"ה אינו רק כמו כל יו"ט שני של גלויות, אלא כפי שמבאר רבינו הזקן בשו"ע הלכות ר"ה⁹ ש"נחשבים כיום אחד ארוך וקדושה אחת הן" (אע"פ שיש כמה חילוקים ביניהם, כמו לענין ברכת שהחינו שצריך ליקח פרי חדש¹⁰ וכיו"ב), ומזה מובן, שמעלת קביעות יום שני דר"ה בערב שבת פועלת כבר מהרגע הראשון של ר"ה]. ולאחרי גודל העילוי דר"ה בקביעות כזו, הנה ביום השבת שלאחרי ר"ה נפעל בזה עילוי גדול יותר.

ב. אך צריך להבין:

ידוע¹¹ גודל הענין של ר"ה מצד עצמו — שבו חוזרים כל הדברים לקדמותם, וצריך לפעול המשכה חדשה מפנימיות התענוג של עצמותו ומהותו ית', שאין לו עילה שקדמה לו כו', שדוקא משם יכולה להיות ההמשכה עד למטה מטה בעוה"ז הגשמי, שלכן יש צורך בעבודה ד"תמליכוני עליכם¹² ע"י תקיעת שופר דוקא, תקיעה בפה ושפתיים גשמיים ע"י שופר גשמי כו' (משא"כ אם היו צריכים לפעול שתהי' המשכה בעולמות העליונים, הי' די בעבודה ברוחניות הענינים, שיש בה עריכות יותר כו'). וכיון שגדלה ביותר מעלת ר"ה עצמו — אינו מובן, איך שיין לומר שביום השבת שלאח"ז ניתוסף עילוי גדול יותר? ולהעיר, שענין זה צריך להיות מובן בפשטות, דכיון שבר"ה נעשה הענין ד"אתם נצבים היום גו' ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציץ עד שואב מימין¹³, הרי מובן שעניני ר"ה צריכים להיות מובנים גם ל"חוטב עציץ ושואב מימין".

ג. ובכן — מצינו זאת כבר בר"ה הראשון:

ר"ה הראשון, יום ברוא אדה"ר, גדלה מעלתו ביותר — כפי שמצינו במדרשי חז"ל¹⁴ שבו אמר אדה"ר לכל הנבראים ופעל עליהם

7) רמב"ם הלי קידוה"ח רפ"ז. טוש"ע	ענין ר"ה. לקו"ת נצבים נא, ב. סידור (עם או"ח סתכ"ח.
8) הובא ביסוד עולם ש"ד פ"ו. וראה	דא"ח) שער התקיעות רמד [שנז], ג ואילך. ובכ"מ.
9) בארוכה בתו"ש בא (כרך יג) פ"ג. וש"נ.	12) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
10) או"ח סת"ר ס"ג. וש"נ.	13) ר"פ נצבים.
11) ראה שם ס"ו. וש"נ.	14) פדר"א פ"א. וראה זח"א רכא, ב. ועוד.

הוספה

א

בי"ה. יג' אלול תשט"ו
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ כו' מוה' ... שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו משילהי מני"א. נהניתי ממ"ש אשר במשרתו ובעבודתו משתדל הוא לנצל האפשריות שבהם להפצת הדרכות ומנהגי תורת החסידות ועניני, ובודאי לא יסתפק בהפעולות דעד עתה, כי צו השעה למצוא ולנצל כל רגע ורגע דזמן הגלות הנשאר עדיין עד ביאת משיח צדקנו, ובפרט בתקופתנו זו דחשך כפול ומכופל, לנצל כל רגע ורגע להגברת נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות הדרכותי ומנהגי, ואשרי חלקו של העוסק בזה ככל יכולתו וגם בחוגים השמים חשך לאור ואומרים על חשך הגלות שהוא אור הגאולה ח"ו. ... בברכת כתיבה וחתימה טובה ולבשו"ט.

ב

בי"ה, כ"ו מני"א תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה' ירחמיאל שי'

שלום וברכה!

... במ"ש אודות יסוד והתחלת פעולות צעירי אגו"ח, יהי רצון שיתפתחו

א

דחשך כפול ומכופל: לשון חז"ל — שמור"ר פי"ד, ג. תנחומא וארא יד. וראה גם פרש"י בא י, כא. אג"ק ח"ה אגרת א'תצט (ס"ע שא).
נר מצוה ותורה אור: משלי ו, כג.
ומאור שבתורה: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובקה"ע שם. איכ"ר פתיחתא ב וביפה ענף שם. השמים חשך לאור: ישעי' ה, כ. — וראה גם אג"ק ח"ה אגרת א'רכה (ע' ד). ח"ו אגרת א'תרמ (ס"ה). ח"י אגרת ג'קד. חט"ו אגרת ה'תשנב. חכ"ו אגרת ט'תריג (ע' מה ואילך). ט'תתלא. ט'תתקה. ובכ"מ.

ב

מוה' ירחמיאל: בלומענפעלד, רי"א. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ב אגרת ח'רכט, ובהנסמן בהערות שם.
יסוד והתחלת פעולות צעירי אגו"ח: ראה אג"ק חט"ו אגרת ה'תקנז.

שביכלתו לפעול בעצמו שעניני שמים יהיו אצלו באופן של קירוב, ועניני ארץ יהי' אצלו באופן של ריחוק⁸⁰, והיינו, שהתכלית של כל הענינים הגשמיים היא בשביל הרוחניות, ואז עוזר לו הקב"ה שתהי' לו פרנסה בהרחבה מתוך מנוחה כו'.

ומזה באים לפרשת ברכה: "וזאת הברכה אשר ברך משה וגו'", שמשם רבינו נותן ברכתו לכל אחד מישראל, והרי ענין זה נפעל גם עתה, כמארז"ל⁸¹ "מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש", שגם בהיותו "במרום"⁸², ממשיך ליתן את ברכותיו, ועד"ז בנוגע לנשיא דורנו, ש"עומד ומשמש" וממשיך כל הברכות וההשפעות למטה לכל בני"ה החל מכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

* * *

כ. כיון שזוהי השבת הראשונה של השנה — יש להשתדל לערוך במוצאי שבת "מלוה מלכה" כיד המלך — מלכו של עולם, ושייך גם לכל אחד מישראל, ש"בני מלכים הם"⁸³, ויתירה מזה: "מלכים"⁸⁴, ובלשון הקאפיטל⁸⁵: "לשלמה אלקים משפטין למלך תן וצדקתך לבן מלך", ועד "מאן מלכא רבנן"⁸⁶; וכאשר מלויים את המלך מתוך שמחה באופן כזה — אזי לא ירצה המלך לילך לדרכו!...

וכך יוצאים לשנת הקהל — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו ולמען ילמדו וגו'"⁸⁷, עי"ז ששומעים פרשיות התורה מפי המלך באופן ש"מפי הגבורה שומעה"⁸⁸.

[לאחרי סיום ההתוועדות חילק כ"ק אדמו"ר שליט"א לכל הנאספים שיחיו מ"כוס של ברכה" מהתוועדות יום ב' דראש השנה. לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "אתה בחרתנו".]

(80) ראה ספרי עה"פ. וראה גם שיחת ש"פ האזינו, י"ג תשרי תשכ"ט בסופה (תו"מ תנ"ד ריש ע' 93). שם חע"ג ע' ... [נצו"י תשל"ג בסופה]. וש"נ.
(81) סוטה יג, סע"ב.
(82) זח"א קלג, א. וראה הקדמת הרמב"ם לפיהמ"ש בתחלתה (ד"ה דע כי כל).
(83) שבת סז, ו. וש"נ.
(84) תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב).
(85) תהלים עב, א. — הקאפיטל שהתחילו לומר בי"א ניסן שנה זו (ראה סה"מ י"א ניסן בתחלתו).
(86) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (ברע"מ).
(87) וילך יב, א.
(88) רמב"ם הל' חגיגה פ"ג ה"ו.

הענין ד"בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו"¹⁵, ולא זו בלבד שפעל על הנבראים למטה, אלא פעל גם למעלה אצל הקב"ה את הכתרתו למלך, כמ"ש¹⁶ "ה' מלך גאות לבש" (שלכן אומרים מזמור זה בשיר של כל יום ששי, כדאיתא במשנה במסכת תמיד¹⁷ ובגמרא במסכת ר"ה¹⁸).

ואעפ"כ, בבוא יום השבת שלאח"ז ניתוסף עילוי גדול יותר — כפי שמצינו במדרשי חז"ל¹⁹ ש"שבת לא כתיב בו ערב" (כמו שנאמר בכל הימים (כולל גם יום ראשון שבו נברא האור) "ויהי ערב ויהי בוקר"), כיון ש"שלושים ושש שעות הי' יום", "שימשה אותה האורה". ויש להוסיף בגודל מעלת יום השבת — שאע"פ שבין יום ששי ליום השבת אירע הענין הבלתי-רצוי של חטא עה"ד, שהו"ע חמור ביותר שפגע וכו', כפי שמבין אפילו בן חמש למקרא גודל החטא כו' (אלא שאין זה הזמן המתאים לדבר ועאכו"כ להאריך בזה), אעפ"כ, נפעל ביום השבת תכלית העילוי, באופן נעלה יותר מכמו שהי' לפני החטא.

וההסברה בזה — שזהו מצד גודל מעלת ענין השבת, כידוע ש"שבת" אותיות "תשב"²⁰, שהו"ע התשובה²¹, והרי התשובה פועלת מציאות חדשה²², ועד שמהפכת גם את הענינים הבלתי רצויים, שזהו גם תוכן הענין ש"ל"ו שעות שימשה אותה האורה", שגם הלילה הי' באופן ד"לילה כיום יאיר"²³ (כמבואר בכ"מ²⁴ שבזה מתבטאת השלימות שתהי' לעת"ל); ולכן פועל יום השבת שלימות חדשה בכל הבריאה, באופן נעלה יותר מהשלימות שהיתה בהתחלת הבריאה באופן ש"עולם על מילואו נברא"²⁵.

ד. ומזה מובן גם בנוגע לשבת שלאחרי ר"ה בכל שנה:

מבלי הבט על כל העילויים שהיו בר"ה, נפעל עילוי גדול יותר ביום השבת שלאח"ז, מצד גודל מעלת השבת — אותיות תשב, שזהו בכל שבת, ועאכו"כ ב"שבת שובה", שע"ז נעשית מציאות חדשה וכו'. וכל זה — נוסף לכך שביום השבת שלאחרי ר"ה ניתן לתקן ולהשלים מה שנחסר בר"ה:

(15) תהלים צה, ו.
(16) שם צג, א.
(17) בסופה.
(18) לא, א.
(19) מדרש תהלים ושוח"ט מזמור צב בתחלתו. וראה בר" פיי"א, ב. פי"ב, ו.
(20) תורת נתן (למהרנ"ש) בסופו. יפ"ת לבר" ספכ"ב. וראה תניא אגה"ת ספ"י.
(21) ראה גם תו"מ חנ"ז ע' 194, ובהנסמן בהערה 26 שם.
(22) תהלים קלט, יב.
(23) ראה המשך תערוב"ב ח"ג ע' א'שמו. ספר הערכים חב"ד ערך אור ביחס לחושך ס"ט (כרך ב' ע' תקצו). וש"נ.
(24) ראה בר" פיי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

יתכן שלאחרי כל ההתעוררות והרעש ("מיטן גאַנצן שטורעם און ליאַרם") שבר"ה, תופס יהודי שעבר רגע אחד שלא ניצל אותו בתכלית השלימות, כך, שיש אצלו ענין של חסרון. — אין זה מעמד ומצב שחטא ופגם ועבר את הדרך ח"ו, כי אם "עון" מלשון עיוות כו"כ.²⁶

ועל זה אומרים לו, שניתן לתקן ולהשלים זאת בשבת שלאחרי ר"ה, כמו בשבת שלאחרי ר"ה הראשון שבו נעשה התיקון דחטא עה"ד, והרי גם ענין זה שייך לכל אחד מישראל, כמוכן מדברי המדרש²⁷ אודות מעלת בני לגבי אדה"ר: "מי יגלה עפר מעיניך אדם הראשון, שלא יכולת לעמוד על צוויך שעה אחת, והרי בניך ממתינין לערלה ג' שנים", שע"ז מתקנים את החטא כו".

וכיון שמדובר אודות עבודת התשובה, הרי זה ענין שאינו דורש אריכות זמן, שהרי תשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא²⁸, וכהפס"ד בנגלה דתורה שהמקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, מקודשת, שמא הרהר תשובה²⁹, והיינו, שע"י הרהור תשובה בלבד נעשה צדיק גמור.

וענין זה נעשה הכנה לקיום היעוד "לילה כיום יאיר", שאז תהי' גם השלימות של ענין השבת — "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"¹⁷.

* * *

ה. האמור לעיל אודות תיקון והשלמת עניני ר"ה, שייך ליום השבת שלאחרי ר"ה בכל שנה; ונוסף לזה יש גם הוראה מקביעות שנה זו, שיום השבת שלאחרי ר"ה בא בסמיכות לר"ה, ללא הפסק ימות החול: המעלה המיוחדת שבקביעות שנה זו ניכרת בפשטות בכך שלאחרי ר"ה לא עורכים "הבדלה", אלא "קידוש". — כשעוברים משבת ליו"ט, אזי עורכים גם קידוש וגם הבדלה, אבל כשעוברים מיו"ט לשבת עורכים רק קידוש, ולא הבדלה³⁰.

וטעם הדבר — כמוכן בפשטות החילוק בין "הבדלה" ל"קידוש" (אפילו לילד קטן, ובפרט אם הוא יודע פירוש המילות), ש"הבדלה" ענינה להבדיל בין הענין היותר נעלה וקדוש מהענין שבא לאחוריו, ולכן, כשעוברים מיו"ט לשבת, שקדושתו נעלית יותר, לא שייך ענין של הבדלה, אלא אדרבה — קידוש דוקא.

(26) ראה לקו"ת נצבים נא, א. ובכ"מ. (27) ויק"ר פכ"ה, ב. (28) זח"א קט"ו, סע"א. (29) קידושין מט, ב (לגירסת האו"ז סקי"ב). (30) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסתצ"א. וש"נ.

ורק גבי "נרוממה", שקאי על מלכות — "אין מלך בלא עם"⁷⁰, "מלשון עוממות, שהם דברים נפרדים כו"⁷¹, שיוודת לבריאה כו', וממנה נמשך ונתהווה המקום והזמן כו"⁷² — נאמר "יחדיו", כיון שיש צורך לפעול בה ענין של אחדות (כמוכן מדברי הסמ"ק⁷³, שהענין ד"אחד" מורה על המשכת האחדות בדברים נפרדים). וע"ד הלשון "מלך יחיד כו".

ולהעיר, שעד"ז מצינו בנוגע לר"ה, שענינו בנין המלכות, שאז צ"ל הענין ד"אתם נצבים היום כולכם"¹³, "לאחדים כאחד"⁷⁴. ולהעיר גם ממש"נ בקריאה דר"ה בפרשת העקדה: "וילכו שניהם יחדיו"⁷⁵ (ב"פ — הן לפני שיצחק ידע והן לאח"ז).

יט. ובהמשך להאמור לעיל אודות בנין המלכות בר"ה — הנה בזה מודגשת גודל מעלת בני"י, שדוקא הם יכולים לפעול הענין ד"תמליכוני עליכם", שזהו לפי שרשם למעלה מבחי' המלוכה (מלך מלכי המלכים), למעלה אפילו מהרצון המוחלט כו', ולכן דוקא הם יכולים לעורר את הרצון למלוכה מפנימיות התענוג כו', באופן שיומשך למטה — ברצון גלוי, ואח"כ בחו"ב וכו'.

וכאן המקום להזכיר, אשר, מבלי הבט על כך שגדלה מעלתו של יהודי ביותר, ישנם כאלו שרוצים לרשום גוי, להבדיל, בתור יהודי! — הלשון "שומו שמים"⁷⁶ אינו מספיק לבטא את חומר הדבר!

וכיון שעומדים כבר לאחרי ר"ה, שבו קיבל כל אחד מישראל את מלכותו של הקב"ה, ועד שגם מי שלא אוחו בדרגא ד"מלכותו ברצון קבלו עליהם", יש אצלו עכ"פ הענין ד"מלכותו בכל משלה"⁷⁷ — בודאי תתבטל הקס"ד לענין הנ"ל, ו"הרשעה .. בעשן תכלה", בדרכי נועם ובדרכי שלום, ועד ש"ידע כל פעול כי אתה פעלתו וכו".

ויהי' אצל כל אחד מישראל הענין ד"האזינו השמים גו' ותשמע הארץ"⁷⁸, אשר, ע"פ הידוע⁷⁹ מדברי הרב המגיד שכל אחד צריך ללמוד בע"פ שירת האזינו, הרי זה ענין ששייך ונוגע לכל אחד מישראל —

(70) רבינו בחיי עה"פ וישב לח, ל. ועוד (נממן בתו"מ סה"מ תשרי ע' רלד הערה 86). (71) תניא שעהיוה"א רפ"ז. (72) ראה שם (פב, א). (73) הובא בכ"י או"ח סס"א. וראה שו"ע אדה"ז שם ס"ו. וש"נ. (74) לקו"ת ר"פ נצבים. (75) וירא כב, רח. (76) רימי"ב, יב. (77) ראה ראב"ע וישב לו, ח. ועוד. לקו"ת דרושי ר"ה נז, סע"ב ואילך. ובכ"מ. (78) ריש פרשתנו. (79) ראה סה"ש תש"א ס"ע 56. וש"נ. וראה גם שיחת ש"פ האזינו, שבת שובה, ח' תשרי תש"ל סכ"ד (תו"מ חנ"ח ריש ע' 85). וש"נ.

פינחס — שאין מקומו כאן, כי אם בפרשתנו (שלכן צריך רש"י לבאר "למה נסמכה לכאן") — שנאמר כאן בתור מאמר המוסגר:

כדי לבאר המשך הפרשיות של בנות צלפחד ומינוי יהושע — בא בכתוב מאמר המוסגר: "ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל", כפירוש רש"י, "כיון שאמר הקב"ה (בנוגע לבנות צלפחד) נתן נתן להם, אמר (משה), אותי צוה המקום להנחיל, שמא הותרה הגזרה ואכנס לארץ, אמר לו הקב"ה, גזרתי במקומה עומדת"; וכיון ששמע משה שהגזרה שלא יכנס לארץ במקומה עומדת, עמד וביקש "יפקוד ה' גו' איש על העדה וגו'", ועל זה אמר לו הקב"ה "קח לך את יהושע בן נון וגו'".

ולהעיר שבכתוב לא נתפרש שבהמשך לדברי הקב"ה "נתן נתן להם גו'" ביקש משה להכנס לארץ, אלא שזה מובן מעצמו מדברי הקב"ה אל משה "עלה אל הר העברים וראה את הארץ", שבודאי בא בתור מענה לבקשתו ליכנס לארץ בחשבו "שמא הותרה הגזירה" — כמו בפ' עקב שלא נתפרש שבנ"י נתנו ראש לחזור למצרים, אלא שזה מובן מעצמו ממ"ש "ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה", אף ש"מוסרה באו לבני יעקן", לפי ש"נתתם ראש לחזור למצרים, וחזרתם לאחוריים שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם למוסרה", כנ"ל.

יז. אך עדיין אין זה מחוור, שהרי כאשר הבן חמש למקרא לומד פרשת פינחס, אי אפשר לסמוך על פירוש רש"י הנ"ל בפרשת עקב (שבו רואים שיש ענין בכתוב שבא בתור מאמר המוסגר), שלא למדו עדיין.

אבל האמת היא שאין זו קושיא, כי, שכשלוּמדים הפסוק בפרשת פינחס, אין הכרח לפרש שזהו מאמר המוסגר, אלא יכולים ללמוד בפשטות שאז נאמר ציווי ה' אל משה "עלה אל הר העברים וגו'";

ורק כשמגיעים לפסוק "וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה לאמר עלה אל הר העברים גו'" שבפרשת האזינו, שאז מתעוררת אצל הבן חמש למקרא השאלה כיצד יתאים זאת עם הפסוק שבפרשת פינחס — אזי יבין מעצמו שמקומו של ציווי זה הוא בפרשת האזינו, ואילו הפסוק "עלה אל הר העברים" שבפרשת פינחס נאמר בתור מאמר המוסגר, כפי שכבר יודע ממה שלמד מפירוש רש"י בפרשת עקב.

יח. הביאור בנוגע לפסוק "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו" שבוזהר והערות אמו"ר:

ב"גדלו" נאמר "אתי" ולא "יחדיו" — כיון שקאי על ז"א, זעיר אנפין, לשון רבים, וצ"ל באופן של התחלקות לג' קוין דוקא.

וכיון שלאחרי ר"ה לא עורכים הבדלה, נמצא, שענינו של ר"ה (ברוחניות) נמשך גם ביום השבת, עד לעריכת הבדלה במוצאי שבת (וע"ד שמצינו בשבת שממנו נכנסים ליו"ט, שכל זמן שלא ערכו הבדלה, נמשך ענינו של השבת גם לאחרי כניסת היו"ט, שלכן אומרים בברכת המזון הן "רצה" והן "יעלה ויבוא"³¹).

ו. וביאור המעלה שגם ביום השבת נמשך ענינו של ר"ה:

ר"ה — הוא הזמן של הכתרת המלך, והיינו, שבכל השנה כולה ישנו ענין המלוכה בפועל, ואילו ר"ה הוא הזמן היחיד של הכתרת המלך, שנעשית ע"י נש"י דוקא, שהם למעלה מכל הענינים כו', ועד שקודם בריאת העולם אמרו רז"ל³² "במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים".

וזוהי המעלה שבקביעות שנה זו — שהענין המיוחד של הכתרת המלך נמשך גם ביום השבת שלאחרי ר"ה.

כלומר: בשאר השנים, הנה אף שגדלה מעלת יום השבת שלאחרי ר"ה, שבו ישנו ענין התשובה שפועל מציאות חדשה וכו' (כנ"ל ס"ג-ד), הרי בכל זאת ישנו הגעגוע לעריבות ("עס ביינקט זיך פֿאַרט נאָך דעם געשמאַק") שבעבודה דר"ה בהכתרת המלך ע"י תקיעת שופר וכו'; וזוהי המעלה שבקביעות שנה זו, שהענין של הכתרת המלך שבר"ה נמשך גם ביום השבת שלאחרי ר"ה.

ולהעיר, שאע"פ שענין ההכתרה נפעל כבר ע"י תק"ש שביום ר"ה, הרי זה נמשך גם במשך כל היום, כמובן מזה שמי שלא תקע בשופר בבוקרו של ר"ה, יכול לתקוע במשך כל היום עד לערב³³; ועד"ז מובן גם בנוגע להמשך ענין ההכתרה שבר"ה גם ביום השבת שלאח"ז.

ז. וכאן רואים גודל מעלתו של יהודי, שרוצה ומשיג את כל העילויים, מן הקצה אל הקצה, הן העילוי של צדיקים — "במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים", שלכם פועלים ענין ההכתרה בר"ה, והן העילוי של בעלי תשובה — שזהו מה שניתוסף בשבת שלאחרי ר"ה, ובאופן שגם אז נמשך העילוי דר"ה — שזהו ע"ד שמצינו שמישיח אתא לאתבא צדיקייא בתיובתא³⁴, והיינו, שכפי שנשארים בדרגתם בתור צדיקים, ניתוסף אצלם גם העילוי של ענין התשובה.

(31) ראה שם סקפ"ח סי"ז. וש"נ. (34) ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

(32) ב"ר פ"ח, ז. וות רבה פ"ב, ג. (33) ראה שם רסתקפ"ח.

ונקודת הענין — שיהודי הוא "חלק אלקה ממעל ממש"³⁵, והעצם כשאתה תופס בחלקו אתה תופס בכולו³⁶, ולכן, יכול לרצות, רוצה ומשיג את כל העילויים.

[וזהו גם מה שמצינו בפרשה שקורין לעולם לפני ר"ה: "אתם נצבים היום כולכם גו' ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימין"³⁷, שנימנו ביחד כל הסוגים של בני" מן הקצה אל הקצה — דלכאורה אינו מובן: מה ל"שואב מימין" לדחוף את עצמו ("שפארן זיך") להיות ביחד עם "ראשיכם"?! — אך הענין הוא, שזהו לפי שכל אחד מִישראל הוא חלק אלקה שתופס בכל העצם, ולכן יכול לרצות הכל].

וזוהי גם ההכנה לביאת המשיח, שאתא לאתבא צדיקייא בתיובתא.

* * *

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך.

* * *

ט. רגיל ללמוד ענין בפירוש רש"י, ולהראות היוקר שבפירוש רש"י — איך שכל דבר מחושב ומדויק בתכלית, לא חסר ולא יתיר, וכמדובר כמ"פ שמזה מובן שכאשר יש קושיא בפשוטו של מקרא (כפי שרואים שקו"ט בזה בשאר פשטני המקרא) ורש"י אינו מבהיר זאת בפירושו, בהכרח לומר שרש"י הבהיר כבר שאלה זו בפירושו באיזהו מקומן, או שלפי דרך הלימוד של רש"י אין קושיא מלכתחילה.

ובנוגע לפרשתנו, יש בסיום הפרשה ענין שלכאורה אינו מובן כלל, ולא רואים שרש"י מבהיר זאת:

בסיום הפרשה³⁷ נאמר: "וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה לאמר עלה אל הר העברים הזה גו' וראה את ארץ כנען אשר אני נותן לבני ישראל גו' ומות בהר גו' כאשר מת אהרן אחיך וגו'", והיינו, שענין זה הי' "בעצם היום הזה" — בשבעה באדר, שאז אמר משה "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום (היום מלאו ימי ושנותי) לא אוכל עוד לצאת ולבוא"³⁸.

ואינו מובן:

ענין זה נאמר כבר לפני³⁹ ב' פינחס³⁹ — "ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל . . ונאספת

(38) וילך לא, ב ובפרש"י.

(39) כז, יב"ג.

(35) תניא רפ"ב.

(36) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ז. וש"נ.

(37) לב, מח"ג.

הם אלו שנתנו את העצה הרעה לחזור למצרים³⁸, הרי כאן מדובר אודות חמש המשפחות שנשארו בחיים, בגלל שהם לא השתתפו בנתינת העצה הרעה בפועל, ומ"מ, כיון שבשבט שלהם הי' מאורע של נתינת עצה רעה, הרי זה מורה על תכונת הנפש (גם אם לא באה לידי פועל) שדורשת זהירות מיוחדת, ולכן כנגד שבטם נאמר "ארור מכה רעהו בסתר".

[וע"פ הנקודה הנ"ל יש לבאר עוד כמה דיוקים שיכולים להתעכב עליהם גם בנוגע לשאר השבטים].

טו. ומכאן באים לביאור בפירוש רש"י בפרשתנו:

המאורע של הריגת חמש משפחות משבט בנימין — קשור עם מ"ש ב' עקב³⁹ (בהמשך לסיפור אודות שבירת הלוחות): "ובני ישראל נסעו מבארות בני יעקן מוסרה שם מת אהרן", ובפירוש רש"י: "מה ענין זה לכאן, ועוד, וכי מבארות בני יעקן נסעו למוסרה, והלא ממוסרה באו לבני יעקן, שנאמר ויסעו ממוסרות וגו', ועוד, שם מת אהרן, והלא בהר ההר מת, צא וחשוב ותמצא שמונה מסעות ממוסרות להר ההר. אלא אף זו מן התוכחה, ועוד עשיתם זאת, כשמת אהרן בהר ההר לסוף ארבעים שנה ונסתלקו ענני כבוד, יראתם לכם ממלחמת מלך ערד, ונתתם ראש לחזור למצרים, וחזרתם לאחורייכם שמונה מסעות עד בני יעקן, ומשם למוסרה, שם נלחמו לכם בני לוי והרגו מכם וכו', ובמוסרה עשיתם אבל כבד על מיתתו של אהרן שגרמה לכם זאת, ונדמה לכם כאילו מת שם. וסמך משה תוכחה זו לשבירת הלוחות, לומר שקשה מיתתן של צדיקים לפני הקב"ה כיום שנשתברו בו הלוחות, ולהודיעך שהוקשה לו מה שאמרו נתנה ראש לפרוש ממנו כיום שעשו בו את העגל".

ומפירוש רש"י זה למדים כלל בפשוטו של מקרא, שיכול להיות ענין בכתוב שאינו שייך להמשך הדברים שלפנ"ו ושלאח"ז, אלא בא בתור מאמר המוסגר, כבנדוד, שבאמצע התוכחה אודות שבירת הלוחות, באה גם התוכחה על זה שנתנו ראש לחזור למצרים, ואח"כ חוזר לסיום התוכחה אודות שבירת הלוחות; ועוד זאת, שתוכן הענין של המאמר המוסגר לא נאמר בפירוש כי אם ברמז, שהרי לא נתפרש כאן שנתנו ראש לחזור למצרים, כי אם נסיעתם מבארות בני יעקן מוסרה, אלא שסיבת נסיעה זו היא בגלל ש"נתתם ראש לחזור למצרים, וחזרתם לאחורייכם שמונה מסעות עד בני יעקן ומשם למוסרה".

טז. ועפ"ז מובן גם בנוגע לפסוק "עלה אל הר העברים וגו'" שבפ'

(69) יר"ד, ו.

(68) ראה פרש"י פינחס כו, יג.

(ב) בנוגע ל"מכה רעהו בסתר" — לפי פירוש רש"י "על לשון הרע הוא אומר", הרי זה מתאים יותר ליוסף, שסיפר לשון הרע על אחיו, כמ"ש⁶¹ "ויבא יוסף את דיבתם רעה אל אביהם", ולמה נאמר שהוא כנגד שבט לוי ש"כלי חמס מכורותיהם"⁶², שאין זה הענין של לשון הרע?
 [[כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף בכת שחוק:] ובודאי אין לתרץ שבלאה"כ יחסר בשייכות של י"א הארורים לי"א השבטים, שהרי אין זה "תירוק", כיון שעדיין נשאר השאלה שרק הועברה מרש"י על הקב"ה!...].

יד. ובכן — ענין זה הבהיר כבר רש"י בפירושו:

על הפסוק⁶³ "וכי יגור אתך גר גו' לא תונו אותו", מפרש רש"י: "אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת אלילים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שניתנה מפי הגבורה", והיינו, שאסור לומר לגר "זכור מעשיך הראשונים"⁶⁴ — שזהו אפילו ביחיד, חדר לפניו מחדר, ועאכו"כ ברבים.

ועפ"ז מובן, שכאשר מכריזים ברבים "ארור מכה רעהו בסתר", "על לשון הרע" — אי אפשר לומר שזהו כנגד שבט יוסף בגלל שיוסף דיבר לשון הרע, כיון שאסור להזכיר דבר בלתי-רצוי שנעשה בפועל.

ולכן נתבאר שהענין שנאמר כנגד שבט יוסף הוא "ארור שוכב עם חותנתו", כיון שאצל יוסף הי' הנסיון עם אשת פוטיפר שאח"כ היתה חותנתו — שזהו ענין שהי' יכול לקרות אצל יוסף, אבל בפועל לא קרה! ובנוגע לענינים הבלתי-רצויים שאירעו אצל שאר השבטים —

הנה:

מעשה שכס אצל לוי — אינו ענין של "מכה רעהו בסתר", כי: (א) שכס לא הי' "רעהו" של לוי, (ב) הריגת שכס לא היתה רציחה סתם, אלא בגלל כוונה וסיבה טובה, כפי שטענו שמעון ולוי: "הכזונה יעשה את אחותנו"⁶⁵, וכמובן גם מזה שטענת יעקב היתה רק "שלא נטלו עצה הימנו"⁶⁶, אבל לא על עצם המעשה כו'.

ובנוגע לשבט בנימין⁶⁷ — הנה אע"פ שחמשת המשפחות שנהרגו

61) וישב לו, ב. אונאה כו' סכ"ח.
 62) ויחי שם, ה. (65) וישלח לד, לא. וראה פרש"י שם, ז.
 63) קדושים יט, לג. (66) פרש"י שם, כה.
 64) ב"מ נח, ב (במשנה). רמב"ם ה' תשובה ספ"ז. ה' מכירה פ"ד ה"ג. טוש"ע (...).
 65) ראה שיחה הנ"ל סכ"ח (ת"מ שם ע' ח"מ סרכ"ח ס"ד. שו"ע אדה"ז שם ה'.

אל עמיק גו' כאשר נאסף אהרן אחיך"; והרי הענינים שאודותם מסופר בפ' פינחס אירעו משך זמן לפני שבעה באדר (ואפילו לפני ר"ח שבט, "בעשתי עשר חודש באחד לחודש"⁴⁰, שאז התחיל משה לומר ספר דברים), כמובן ומוכח בפשטות מזה שבין פ' פינחס ופ' האזינו אירעו כו"כ ענינים, כמו מלחמת מדין וכו'.

וא"כ, מדוע נאמר ענין זה בפ' פינחס — בה בשעה שמאורע זה הי' "בעצם היום הזה", בשבעה באדר!?

י. ובפשטני המקרא — הנה:

הרמב"ן מפרש שמ"ש בפ' פינחס "עלה אל הר העברים הזה", "איננה מצוה שיצונו הקב"ה לעשות כן עתה, שאם כן יהי' מתחייב לעלות שם מיד, אבל טעמו תעלה אל הר העברים וראית את הארץ וכו'", היינו, שהפירוש "עלה" כאן הוא כאילו נאמר "תעלה" בלשון עתיד.

אבל רש"י — אילו הי' סובר כהרמב"ן, הי' צריך לפרש זאת, וכיון שלא פירש זאת, עכצ"ל שסובר שאי אפשר לפרש כן בפשוטו של מקרא, דכיון שבשני המקומות נאמר אותו לשון: "עלה" — למה יתפרש במקום אחד לשון ציווי, ובמקום אחר לשון עתיד?!

והאברבנאל כתב, ש"ציווהו שיעלה בהר .. פעמים רבות .. שיתמיד לעלות שמה בהר ולראות את הארץ משם".

אבל רש"י אינו יכול לפרש כן, כי, רש"י מפרש⁴¹ הטעם ש"במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה, לפי שהיו ישראל אומרים .. אין אנו מניחים אותו .. אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכו'", ואם נאמר שעלה להר העברים יותר מפעם אחת, אינו מובן מדוע רק בפעם האחרונה "היו ישראל אומרים .. אין אנו מניחים אותו", ועכצ"ל, שלא עלה אל הר העברים אלא פעם אחת בלבד.

יא. ובכן, שאלה זו מבהיר רש"י — בפירושו על הפסוק "עלה אל הר העברים הזה" בפ' פינחס⁴²:

"למה נסמכה לכאן" — שהרי מקומו של ציווי זה שנאמר בו' אדר הוא בפ' האזינו, אלא "כיון שאמר הקב"ה (בנוגע לבנות צלפחד) נתן תתן להם⁴³, אמר (משה), אותי צוה המקום להנחיל, שמא הותרה הגזרה ואכנס לארץ, אמר לו הקב"ה, גזרתי במקומה עומדת".

(42) כז, יב.
 (43) שם, ז.

(40) דברים א, ג.
 (41) פרשתנו שם, מח.

אבל עדיין נשאלת השאלה בהמשך הכתובים ב'פ' פינחס בנוגע למינוי יהושע:

לאחרי שנאמר למשה "עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ" — כתיב⁴⁴: "וידבר משה אל ה' לאמר יפקוד ה' גו' איש על העדה אשר יצא לפנייהם ואשר יבוא לפנייהם וגו'", "ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון וגו'"⁴⁵.

ומהמשך הענינים מובן, שהציווי "עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ", עורר את משה רבינו לבקש מהקב"ה "יפקוד ה' איש על העדה גו'" — דכיון שהוא לא יכנס לארץ ישראל, לכן יש צורך למנות "איש על העדה" שיכניסם לארץ ישראל.

אבל ב'פ' האזינו מוכח להיפך — שהציווי "עלה אל הר העברים" ה' לאחרי שמשה רבינו מינה כבר את יהושע, שהרי ב'פ' וילך⁴⁶ נאמר למשה: "הן קרבו ימך למות קרא את יהושע גו' ואצונו וגו'", "ויצו את יהושע בן נון יאמר חזק ואמץ כי אתה תביא את בני ישראל את הארץ וגו'"⁴⁷; ורק לאח"כ, ב'פ' האזינו, נאמר "עלה אל הר העברים הזה".

וא"כ, מהו הפירוש ב'פ' פינחס, שהציווי "עלה אל הר העברים הזה" עורר את משה לבקש "יפקוד ה' גו' איש על העדה", ועל זה השיב לו הקב"ה "קח את יהושע גו'!!" ?
וכפי שיתבאר לקמן.

יב. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה בזהר בפרשת השבוע⁴⁸ ישנו מאמר רשב"י שאמר לפני הסתלקותו, שאז ה' בתכלית העילוי וכו', ומסיים: "ובגין כך, גדלו⁴⁹ לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו".

[ולהעיר שפסוק זה קשור גם עם הפסוק "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו" שבפרשת השבוע⁵⁰ — כפי שמצינו בנוגע לדין זימון בשלשה, שיש מ"ד שלמדים זאת מהפסוק "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו", ויש מ"ד שלמדים זאת מהפסוק "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלקינו" (גדלו לה' אתי — הרי שלשה, וכן אקרא הבו גודל, היחיד אומר לשנים)⁵¹].

ומבאר אאמו"ר⁵²:

"גדלו לה' אתי הוא להמשיך מוחין לז"א, כי ז"א מצד שרשו הוא רק ו"ק. ונרוממה שמו יחדיו הוא לרומם ולהעלות את המל' הנק' שם, כי מל' מצד שרשה היא רק נקודה אחת תחת היסוד, הנה נרוממה שמו יחדיו לבנותה בפרצוף שלם.

ובז"א אמר גדלו, ובמל' אמר רוממות, כי, בנין ז"א הוא מחסדים, זכר חסדו⁵³, ובנין המל' הוא מגבורות. זהו גדלו, חסדים, כי חסד נקראת גדולה, כמ"ש⁵⁴ לך ה' הגדולה כו'. ורוממות הוא גבורות, כמו שטבע האש, גבורות, להתרומם ולעלות למעלה".

וכמדובר כמ"פ שהביאור בהערות אאמו"ר הוא בקיצור נמרץ וע"ד הקבלה, ועדיין ישנם כמה ענינים הדורשים ביאור, ומהם, שעדיין לא נתבאר הדיוק שבנוגע ל"הוי" נאמר "אתי", ובנוגע ל"שמו" נאמר "יחדיו".
וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

יג. לפני שמתחילים הביאור בפירוש רש"י בפרשתנו — הנה כאן המקום לסיים הביאור בנוגע לפירוש רש"י ב'פ' תבוא:

נתבאר לעיל⁵⁵ בנוגע לדברי רש"י⁵⁶ "י"א ארורים יש כאן כנגד י"א שבטים", שלא צריך לחפש כנגד איזה שבט מכון כל אחד מי"א הענינים (כפי שמצינו במפרשים שקו"ט בזה), כיון שהבן חמש למקרא מבין זאת בעצמו, ממה שלמד עד עתה בחומש עם פירוש רש"י — ע"פ הכלל שהתכונות המיוחדות שמצינו בכל שבט עוברים לבניהם אחרים [כפי שמצינו אצל שמעון ולוי, שעליהם אמר יעקב: "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל"⁵⁷, שכך נעשה בפועל אצל בניהם אחריהם, ש"אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון, כדי שיהיו נפוצים, ושבטו של לוי עשאו מחזור על הגרנות לתרומות ומעשרות כו"⁵⁸], ובהתאם לכך יש להבהיר אצל כל שבט הענין השייך במיוחד לתכונותיו של שבט זה.

ושאלו על מה שנתבאר⁵⁹ ש"ארור שוכב עם חותנתו"⁶⁰ הוא כנגד שבט יוסף, ו"ארור מכה רעהו בסתר"⁶¹ הוא כנגד שבט לוי:

(א) בנוגע לשייכות ד"שוכב עם חותנתו" ליוסף — הרי המאורע עם אשת פוטיפר אירע לפני שנעשית חותנתו?

(49) תהלים לד, ד.
(50) לב, ג.
(51) ברכות מה, א (ובפרש"י).
(52) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ג ע' תסג.
(53) שם צח, ג.
(54) דברי הימים"א כט, יא.
(55) שיחת ש"פ תבוא תשל"ג סט"ז ואילך
(56) רש"י עה"פ.
(57) תו"מ שם ע' ... ואילך).
(58) שיחה הנ"ל סכ"ז-ח (תו"מ שם ע' ... ואילך).
(59) תבוא כז, כד.
(60) תבוא שם, כג.
(61) תו"מ חע"ג ע' ... ואילך). וש"נ.
(62) תבוא כז, כד.

(44) שם, טר"ז.

(45) שם, יח.

(46) לא, יד.

(47) שם, כג.

(48) ח"ג רצב, א.